

POVODOM STOGODIŠNJICE „VIDOVDANSKOG USTAVA“

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA UNION U BEOGRADU

Objavljuje

KONKURS ZA NAJBOLJI STUDENTSKI RAD

USLOVI: Pravni fakultet Univerziteta Union poziva studente završnih godina osnovnih sudija, kao i studente master i doktorskih studija **prava, istorije i političkih nauka** da uzmu učešće u konkursu za najbolji rad na temu po slobodnom izboru u vezi sa: (1) usvajanjem, (2) “životom” (primenom), (3) kritikama, ili (4) načinima percepcije Vidovdanskog ustava kroz proteklo stoleće. **Najbolja tri rada biće nagrađena novčanim nagradama: Prva nagrada – 30.000 dinara, druga nagrada – 20.000 dinara i treća nagrada – 12.000 dinara, kao i objavljivanjem u časopisu *Pravni zapisi* (posle regularnog recenzentskog postupka).**

ROK: Rok za slanje radova je **1. jun 2021.** godine. Radove će oceniti stručni žiri, a predviđena je i njihova prezentacija **28. juna 2021.** godine, u okviru okruglog stola koji će Pravni fakultet Univerziteta Union organizovati povodom ovog jubileja. **Radove dostavljati na konkurs@pravnikafakultet.rs** (kao predmet navesti: Konkurs Sto godina Vidovdanskog ustava).

O POVODU: Proglašenje Kraljevstva Srba, Hvata i Slovenaca 1. decembra 1919. godine okončalo je jednu dinamičnu i burnu fazu nastanka prve zajedničke države Južnih Slovena. Ta prva faza odigravala se u senci jednog globalnog događaja – Prvog svetskog rata. Na završetku tog globalnog sukoba nalazi se, dakle, i ostvarenje cilja proklamovanog na njegovom početku, u Niškoj deklaraciji vlade Kraljevine Srbije iz 1914: stvaranje jugoslovenske države. Od tog vladinog akta, preko niza entuzijastičnih, optimističnih, uzdržanih i usiljenih izraza zajedništva i otvorenosti za ostvarenje tog cilja – uz neizbežno pominjanje Krfske (1917. godine) i Ženevske (1918. godine) deklaracije – došlo se i do pitanja unutrašnjeg uređenja, odnosno do pitanja ustavnog akta te novostvorene države. Kao i u mnogim životnim i istorijskim iskustvima, nastanak jednog faktičkog stanja bitno se razlikuje od njegovog unutrašnjeg definisanja i formalizovanja. Nije bilo sporno da na svim stranama postoji opredeljenje za nastanak zajedničke jugoslovenske države, ali je pitanje njenog karaktera bilo predmet rasprava, pa i snažnih sukobljavanja oko njegovih fundamentalnih postavki. „Nije, po sto puta nije Jugoslavija samo zemlja nego je Jugoslavija jedan ideal. Sjutra kad državne granice obiđu sve naše pokrajine Jugoslavija neće biti ostvarena nego će je tek trebati ostvariti“, reči su jednog od ondašnjih srpskih intelektualaca. Urgentna potreba da novostvorena jugoslovenska integracija počne da funkcioniše kao demokratska parlamentarna država vodila je stvaranju Privremenog narodnog predstavništva (mart 1919. godine) i nastojanju da se važna pitanja regulišu u ovom provizornom telu. Ipak, vladavina putem brojnih vladinih uredbi i ministarskih naređenja značajno je vredala demokratski princip i stvarala nezadovoljstvo. I u Privremenom narodnom predstavništvu postajale su sve izraženije nesuglasice o brojnim pitanjima – od nacionalnog do socijalnih – artikulisane kroz politička grupisanja i sve jasnija profilisanja suprotstavljenih viđenja pitanja svih pitanja – donošenja ustava novostvorene države. U veoma uzavreloj atmosferi 1920. godine održani su izbori za Konstituantu, s rezultatima koji su bili upozoravajući za dotadašnji režim. Veliki uspeh izrazito opozicionih stranaka, iako bitno međusobno različitih, naročito izbijanje u prve redove Hrvatske seljačke stranke i Komunističke partije, ipak nije primljen kao upozorenje za stranke koje su simbolizovale kontinuitet sa stanjem koje je nastupilo 1918. godine. Tako se, bez mnogo osvrtnja na primedbe nastavilo s politikom „odnosa snaga“ i preglasavanja u pitanju od najvećeg državnog značaja. Usvajanje ustava prostom većinom glasova 28. juna 1921. godine bilo je samo najočigledniji izraz podele oko tako temeljnog pitanja, a borba za reviziju ustavnog uređenja države započela je praktično danom njegovog nastanka. U 2021. godini obeležava se stogodišnjica donošenja ustavnog akta koji je snažno, možda čak i temeljno, opredelio odnose u jugoslovenskoj državi tokom čitavog perioda njenog postojanja. Moglo bi se reći da je, u izvesnom smislu, Vidovdanski ustav referentna tačka za posmatranje međunacionalnih odnosa među pripadnicima naroda koji su se našli u zajedničkoj državi i u odnosu na koju se orijentišu interpretacije vremena provedenog u njoj. Čini se, otuda, da i nije sasvim pogrešno govoriti o *stogodišnjici Vidovdanskog ustava*, iako je reč o aktu koji nije poživio ni celu deceniju.